

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629-35-69, 628-37-04
693-46-92, 625-76-23

UL. ŻURAWIA, SKR. PT. 24
00-503 WARSZAWA
TELEFAX 629-40-89

INTERNET <http://www.cbos.pl>
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/178/2005

OSOBISTA ZNAJOMOŚĆ I AKCEPTACJA PRAW GEJÓW I LESBIJEK W KRAJACH EUROPY ŚRODKOWEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

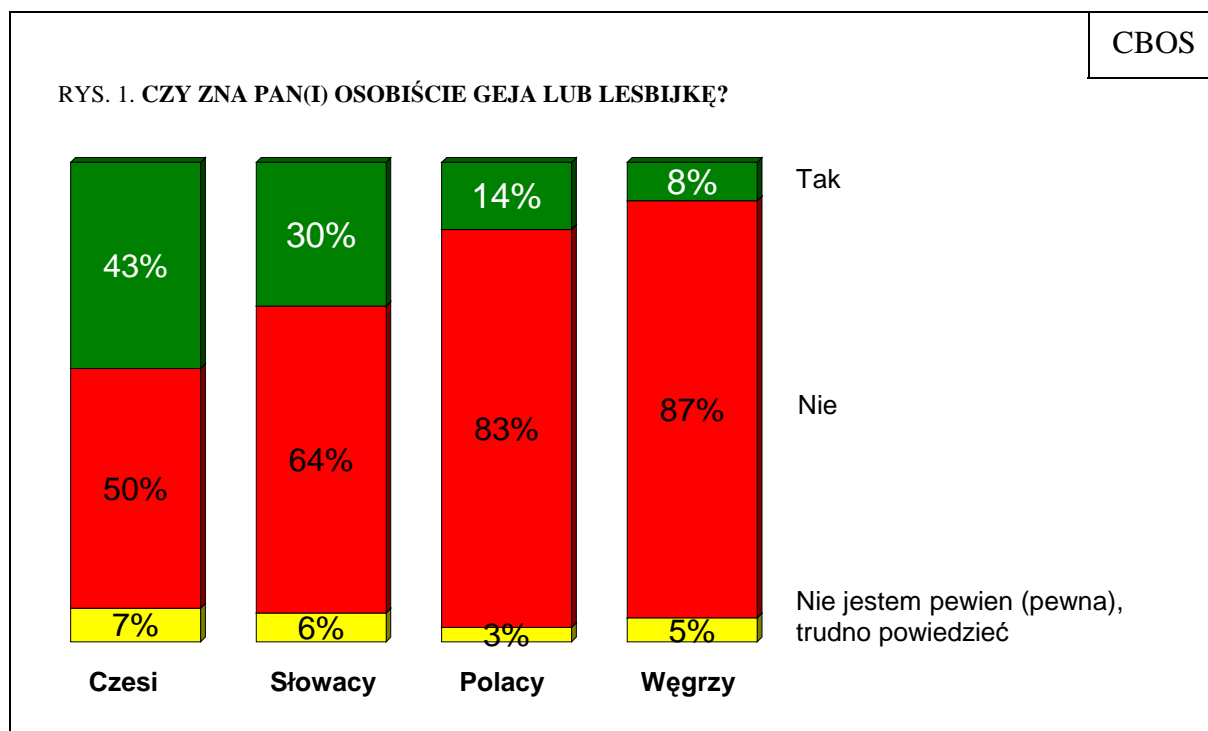
Tematem wspólnego, październikowego sondażu¹ ośrodków z Polski (CBOS), Czech (CVVM), Węgier (TÁRKI) i Słowacji (FOCUS) skupionych w konsorcjum CEORG była społeczna akceptacja przyznania parom gejów i lesbijek niektórych praw zarezerwowanych, jak dotąd, tylko dla par heteroseksualnych. Ostatnie lata przyniosły szybkie zmiany w krajach Europy Zachodniej - w wielu z nich pary gejów i lesbijek mogą sformalizować swój związek. Niektóre państwa zrównały sytuację prawną małżonków homo- i heteroseksualnych. Dyskusja na ten temat trwa także w krajach Europy Środkowej. Obecnie w żadnym z czterech omawianych państw nie można usankcjonować prawnie związku dwóch osób tej samej płci².

OSOBISTA ZNAJOMOŚĆ GEJÓW LUB LESBIJEK

Spółeczeństwa krajów Europy Środkowej wyraźnie różnią się między sobą, jeżeli chodzi o deklarowanie znajomości gejów i lesbijek. Najrzadziej deklaracje takie składają Węgrzy (8%), nieco częściej Polacy (14%). Zarówno na Słowacji, jak i w Czechach wyraźnie większe grupy respondentów twierdzą, że osobiście znają geja lub lesbijkę (odpowiednio: 30% i 43%).

¹ Badanie CBOS „Aktualne problemy i wydarzenia” (185) przeprowadzono w dniach 13-16 października 2005 roku na liczącej 1003 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Sondaż na Węgrzech (TÁRKI) zrealizowano w dniach 8-17 października 2005 (N=1035), w Czechach (CVVM) - 10-17 października 2005 (N=988), na Słowacji (FOCUS) - od 5 do 11 października 2005 (N=1060).

² Więcej o poglądach Polaków na tę kwestię w komunikacie CBOS „Akceptacja praw dla gejów i lesbijek i społeczny dystans wobec nich”, lipiec 2005.

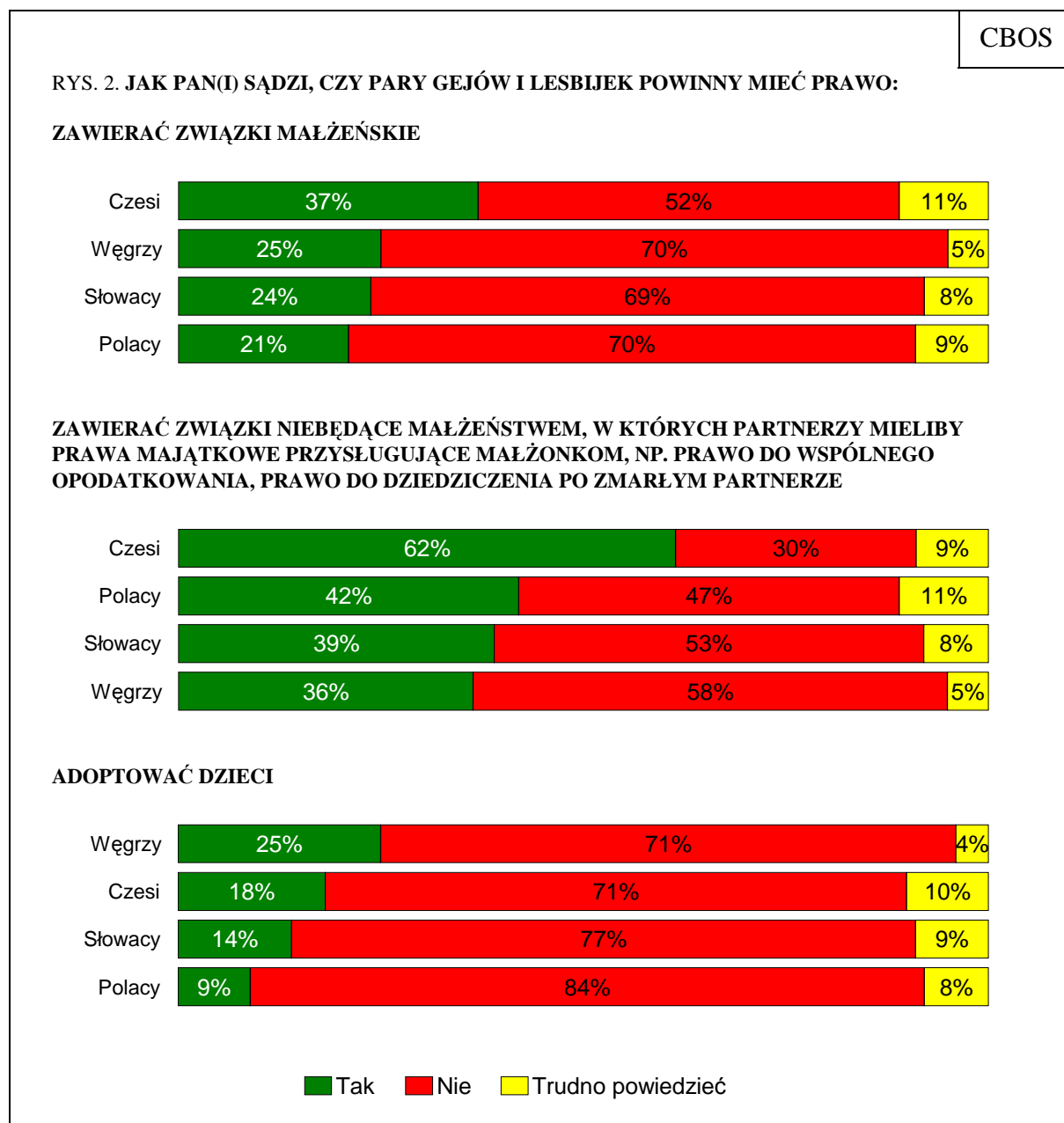

AKCEPTACJA PRAW DLA HOMOSEKSUALISTÓW

Zdecydowana większość Polaków, Węgrów i Słowaków jest zdania, że geje i lesbijki nie powinni mieć prawa zawierać związków małżeńskich. Za umożliwieniem im tego opowiada się od około jednej piątej ankietowanych (w Polsce) do jednej czwartej (na Węgrzech i Słowacji). W Czechach proporcje są inne: sprzeciw (52% wskazań) jest wprawdzie częstszy niż aprobatą takiego rozwiązania (37%), lecz różnica w liczebności obu grup jest znacznie mniejsza niż w pozostałych trzech krajach.

Akceptacja sformalizowanych związków, w których partnerzy mieliby jedynie majątkowe prawa przysługujące małżonkom (np. prawo do wspólnego opodatkowania, prawo do dziedziczenia po zmarłym partnerze), jest w każdym z czterech krajów wyraźnie większa niż przyzwolenie na małżeństwa homoseksualistów. Na Węgrzech związki takie aprobuje ponad jedna trzecia badanych (36%), a w Polsce i na Słowacji - około dwóch piątych (odpowiednio: 42% i 39%). W Czechach większość ankietowanych (62%) wyraża akceptację. Zarazem jest to jedyny kraj spośród omawianych, gdzie zwolenników tego rozwiązania jest więcej niż przeciwników.

Sprzeciw wobec przyznania parom gejów lub lesbijek prawa do adopcji dzieci wyraża zdecydowana większość respondentów we wszystkich czterech krajach. Trzeba jednak zaznaczyć, że w Polsce jest on częstszy (84% wskazań) niż na Słowacji (77%), w Czechach i na Węgrzech (po 71%).

Jednym z głównych czynników kształtujących opinie na ten temat jest osobista znajomość gejów lub lesbijek. W każdym z czterech krajów badani znający osobiście geja lub lesbijkę częściej niż ci, którzy nie znają takich osób, opowiadają się za przyznaniem im prawa do sformalizowania związku.

We wszystkich czterech krajach respondenci znający osobiście geja lub lesbijkę wyraźnie częściej niż inni sądzą, że pary osób tej samej płci powinny mieć prawo do zawierania małżeństw - w Polsce i na Słowacji co najmniej dwukrotnie częściej, w Czechach i na Węgrzech różnice wskazań są niewiele mniejsze.

Tabela 1

Jak Pan(i) sądzi, czy pary gejów i lesbijek powinny mieć prawo zawierać związki małżeńskie?	Wskazania											
	ogółu badanych				respondentów znających osobiście geja lub lesbijkę				respondentów nieznających osobiście geja ani lesbijki lub niemających pewności			
	P	W	S	C	P	W	S	C	P	W	S	C
	w procentach											
Zdecydowanie tak	7	10	7	11	11	15	13	17	6	10	4	7
Raczej tak	14	15	17	26	26	20	26	32	12	15	12	22
Raczej nie	16	21	24	28	16	24	25	28	15	21	24	29
Zdecydowanie nie	54	49	45	24	41	39	31	19	57	50	51	29
Trudno powiedzieć	9	5	8	11	6	2	5	5	10	5	9	13

P - Polacy, W - Węgrzy, S - Słowacy, C - Czesi

Akceptacja sformalizowanych związków partnerskich par o orientacji homoseksualnej też jest wyraźnie większa wśród respondentów osobiście znających geja lub lesbijkę niż wśród pozostałych. Na Słowacji dwukrotnie częściej akceptują oni takie związki, na Węgrzech, w Polsce i w Czechach różnice wskazań między obiema grupami są nieco mniejsze, lecz również znaczące. We wszystkich czterech krajach większość osób znających osobiście jakiegoś homoseksualistę akceptuje takie rozwiązanie.

Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, czy pary gejów i lesbijek powinny mieć prawo zawierać związki niebędące małżeństwem, w których partnerzy mieliby prawa majątkowe przysługujące małżonkom, np. prawo do wspólnego opodatkowania, prawo do dziedziczenia po zmarłym partnerze?	Wskazania											
	ogółu badanych				respondentów znających osobiście geja lub lesbijkę				respondentów nieznających osobiście geja ani lesbijki lub niemających pewności			
	P	W	S	C	P	W	S	C	P	W	S	C
	w procentach											
Zdecydowanie tak	15	11	11	21	35	19	19	30	11	11	8	14
Raczej tak	27	25	28	41	32	33	43	47	27	25	22	37
Raczej nie	13	17	20	16	12	14	14	12	14	18	22	18
Zdecydowanie nie	34	41	33	14	16	32	18	7	37	42	39	21
Trudno powiedzieć	11	5	8	9	5	2	7	4	12	5	9	11

P - Polacy, W - Węgrzy, S - Słowacy, C - Czesi

Adopcja dzieci przez pary gejów i lesbijek jest kwestią wzbudzającą najwięcej wątpliwości zarówno wśród respondentów osobiście znających kogoś o orientacji homoseksualnej, jak i wśród pozostałych. W Polsce i na Węgrzech nie odnotowano różnic wskazań między tymi dwiema grupami. Deklarowanie znajomości geja lub lesbijki do pewnego stopnia różnicuje poglądy w Czechach, bardzo wyraźnie zaś - na Słowacji.

Tabela 3

Jak Pan(i) sądzi, czy pary gejów i lesbijek powinny mieć prawo adoptować dzieci?	Wskazania											
	ogółu badanych				respondentów znających osobiście geja lub lesbijkę				respondentów nieznających osobiście geja ani lesbijki lub niemających pewności			
	P	W	S	C	P	W	S	C	P	W	S	C
	w procentach											
Zdecydowanie tak	3	9	3	4	3	10	5	7	3	9	2	0
Raczej tak	6	16	11	14	6	17	22	18	6	16	6	15
Raczej nie	10	18	18	28	13	23	20	31	10	17	18	21
Zdecydowanie nie	74	52	59	43	71	48	45	37	74	53	65	42
Trudno powiedzieć	8	4	9	10	7	3	9	8	8	4	9	22
P - Polacy, W - Węgrzy, S - Słowacy, C - Czesi												

★

★

★

Przyzwolenie na legalizację związków gejów i lesbijek jest wyraźnie wyższe w Czechach niż w pozostałych krajach Europy Środkowej. Jednocześnie znacznie większy odsetek Czechów niż Słowaków, Polaków czy Węgrów deklaruje, że osobiście zna jakiegoś homoseksualistę. Fakty te są ze sobą powiązane - osoby znające geja lub lesbijkę są wobec nich mniej restrykcyjne. Zasada ta funkcjonuje we wszystkich czterech krajach.

Opracował
Michał WENZEL